

Verslag van de Adviescommissie grondrechten en functie-uitoefening ambtenaren over het verslagjaar 2019

Verslag van werkzaamheden

1. Inleiding

Bij Koninklijk Besluit van 13 oktober 1992, Staatsblad 1992, 565, werd de Adviescommissie grondrechten en functie-uitoefening ambtenaren in het leven geroepen. Deze commissie kreeg enerzijds tot taak het bevoegd gezag van advies te dienen over het voornemen een disciplinaire straf op te leggen als bedoeld in artikel 82a van het Algemeen Rijksambtenarenreglement (hierna: ARAR), artikel 117a van het Ambtenarenreglement Staten-Generaal (hierna: ARSG) of artikel 55a van het Arbeidsovereenkomstenbesluit (hierna: AOB). Deze artikelen betreffen het opleggen van een disciplinaire straf wegens het openbaren van gedachten of gevoelens of de uitoefening van het recht tot vereniging, tot vergadering en tot betoging in strijd met het bepaalde in artikel 125a, eerste lid, van de Ambtenarenwet. De bevoegdheid tot advisering over voornemens om vanwege de overtreding van deze bepaling een disciplinaire straf op te leggen, is naderhand uitgebreid tot de sectoren Politie en Defensie. Voor deze sectoren is deze bevoegdheid respectievelijk neergelegd in artikel 80 van het Besluit algemene rechtspositie politie en artikel 102 van het Burgerlijk Ambtenaren Reglement Defensie (BARD).

Anderzijds had de commissie in het verslagjaar tot taak de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties te adviseren op grond van artikel 97b van het ARAR en artikel 128 van het ARSG. Hierbij gaat het om voorgenomen ontslagen van ambtenaren die uit een vertrouwensfunctie moesten worden ontheven vanwege de intrekking van hun verklaring van geen bezwaar. Ingevolge artikel 120 van het BARD moesten ook voornemens om burgerlijke ambtenaren van het ministerie van Defensie om de zojuist genoemde reden te ontslaan, ter advisering worden voorgelegd aan de commissie.

2. Samenstelling van de commissie en bezetting van het secretariaat in 2019

Met ingang van 1 februari 2017 zijn voor de duur van vier jaar herbenoemd als lid van de commissie:

de heer prof. mr. M.J. Cohen als lid, tevens voorzitter;
de heer prof. mr. A.W. Heringa als lid, tevens plaatsvervangend voorzitter;
mevrouw mr. dr. L.A. van Noorloos als lid;
mevrouw E.L. Snoeij als lid;
de heer dr. J.S. Timmer als lid met een bijzondere deskundigheid in politieaangelegenheden.

In het verslagjaar fungeerde de heer mr. dr. C.F. Sparrius als secretaris van de commissie en mevrouw mr. L.G. Busschers als plaatsvervangend secretaris. Mevrouw I. Haagensen is in het verslagjaar opgetreden als administratief-juridisch medewerker.

3. Behandeling van adviesaanvragen en overige reguliere werkzaamheden in 2019

In het verslagjaar heeft de commissie drie adviezen uitgebracht. Begin 2019 heeft zij een eind 2018 ontvangen adviesaanvraag behandeld over een voorgenomen disciplinaire straf van een Rijksambtenaar vanwege aan het werk gerelateerde uitingen op Twitter. De commissie achtte geen beletselen aanwezig om de voorgenomen schriftelijke berisping op te leggen. Verder heeft de commissie in het najaar van 2019 een advies uitgebracht over een aan een juridisch medewerker van een rechtbank opgelegd voorwaardelijk strafontslag vanwege zes uitingen in sociale media over de islam, moslims en Marokkanen. De commissie adviseerde deze disciplinaire straf om te zetten in een schriftelijke berisping. Zij achtte de twee uitingen waarin de islam werd bekritiseerd niet ongeoorloofd en liet verder zwaar meewegen dat de ambtenaar de uitingen direct van het internet had verwijderd na daarop te zijn aangesproken en voorzorgsmaatregelen had getroffen om verdere impulsieve uitingen te voorkomen. Eveneens in het najaar van 2019 heeft de commissie een advies uitgebracht over een voorgenomen ontslag van een medewerker van de AIVD wiens verklaring van geen bezwaar al in 2016 was ingetrokken. De commissie achtte dit ontslag voldoende zorgvuldig voorbereid, omdat de ambtenaar twaalf maanden professionele begeleiding had ontvangen bij het zoeken naar werk buiten de AIVD en achtte het maatschappelijk ook onaanvaardbaar dat de betrokkene nog langer op de loonlijst zou blijven staan van de AIVD.

Verslag van de Adviescommissie grondrechten en functie-uitoefening ambtenaren over het verslagjaar 2019

Ten slotte heeft de commissie in het verslagjaar nog een adviesaanvraag ontvangen van het ministerie van Defensie over een voorgenomen ontslag van een burgerlijke ambtenaar vanwege de intrekking van zijn verklaring van geen bezwaar. Op verzoek van het ministerie van Defensie is de behandeling van deze adviesaanvraag enkele maanden aangehouden. Daardoor kon de behandeling van deze adviesaanvraag in 2019 niet meer worden afgerond.

Naast de behandeling van de bovengenoemde adviesaanvragen heeft de secretaris in 2019 een lezing over de vrijheid van meningsuiting van ambtenaren voorbereid die de voorzitter op 10 januari 2020 heeft gehouden bij het ministerie van Buitenlandse Zaken. Deze lezing was een vervolg op het bezoek dat de voorzitter, de secretaris en enkele leden van de commissie in 2018 aan dit ministerie hebben gebracht.

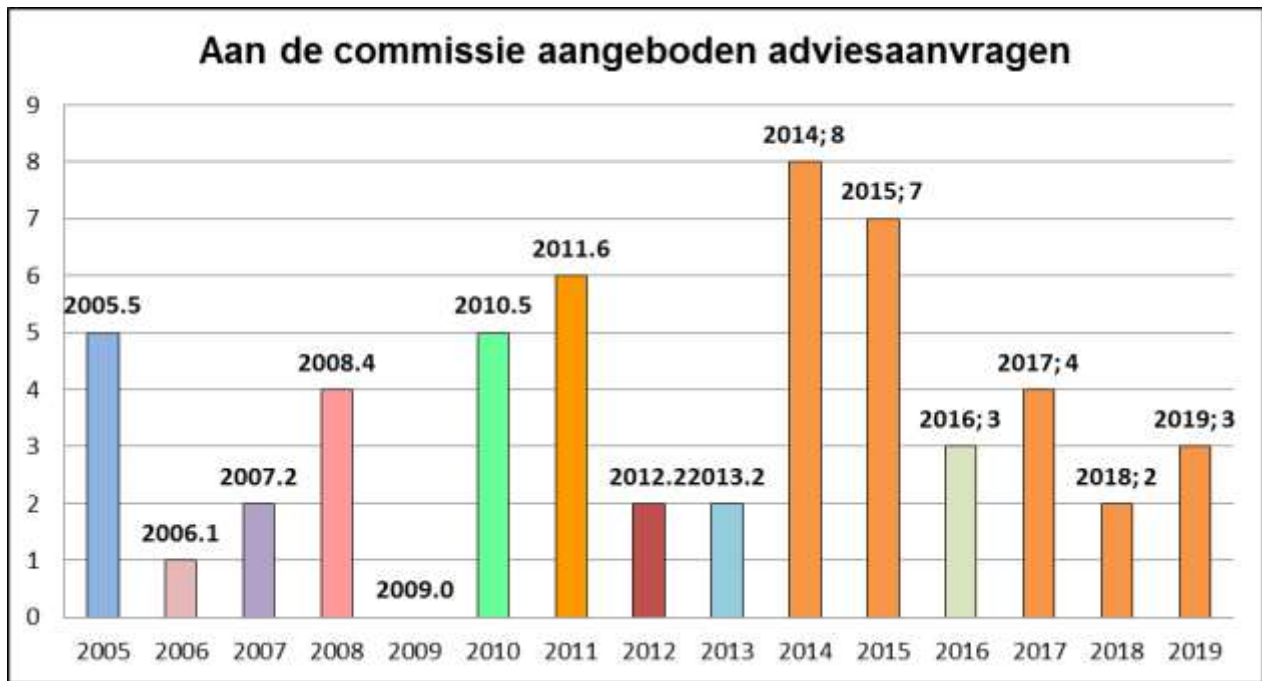
4. Besluitvorming van de sociale partners over de toekomst van de commissie

In het verslagjaar is het in 2018 aangevangen onderzoek voortgezet naar de mogelijkheid om de commissie per 1 januari 2020 op te heffen en haar taken die dan nog resteren, over te dragen aan het College voor de Rechten van de Mens (de advisering over voorgenomen disciplinaire straffen vanwege de uitoefening van grondrechten), respectievelijk de Commissie ex artikel 45 AMAR (de advisering over voorgenomen ontslagen van Defensieambtenaren). Het resultaat van dit onderzoek was dat het College voor de Rechten van de Mens zich bereid heeft verklaard de advisering over voorgenomen disciplinaire straffen vanwege de uitoefening van grondrechten over te nemen, maar dat de sociale partners in de sectoren Rijk, Politie en Defensie niet bereid waren de AGFA op te heffen. Blijkens het verslag van het Voortgangsoverleg Rijk van 14 november 2019 hadden zij daarvoor verschillende argumenten. Op de korte termijn wensten zij de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren beleidsneutraal te implementeren en achtten zij het niet mogelijk de advisering over voorgenomen disciplinaire straffen vanwege de uitoefening van grondrechten over te dragen aan het College voor de Rechten van de Mens vanwege de wetwijziging die deze overdracht vereist. Op een wat langere termijn achtten zij deze overdracht ook niet wenselijk. Zij wezen daarbij op de te verwachten toename van het belang van de advisering van de AGFA in verband met het vervallen van de mogelijkheid tot het opleggen van een voorwaardelijk strafontslag in de sector Rijk als gevolg van de normalisering, op de hoge kwaliteit van de adviezen van de AGFA en op de niet onomstreden reputatie van het College voor de Rechten van de Mens. De AGFA blijft dus bestaan, maar fungeert vanaf 1 januari 2020 alleen nog ten behoeve van de sector Rijk. Voor de sectoren Politie en Defensie zijn met ingang van die datum satellietcommissies ingesteld, die de taken van de AGFA in deze sectoren overnemen. Hierbij gaat het om de Adviescommissie grondrechten en functie-uitoefening politieambtenaren en de Adviescommissie grondrechten en functie-uitoefening defensieambtenaren. Het is de bedoeling dat deze commissies een personele unie gaan vormen met de AGFA, maar juridisch is het mogelijk dat hun samenstelling met die van de AGFA gaat verschillen.

5. Aantallen adviesaanvragen in de jaren 2007 tot en met 2019

Het aantal adviesaanvragen dat per jaar wordt aangeboden aan de commissie, fluctueert sterk. Vanaf 2007 vertoonde dit aantal adviesaanvragen een stijgende lijn met een onderbreking in 2009, in welk jaar geen enkele adviesaanvraag is ingediend. In 2012 en 2013 is de stijgende lijn van het aantal adviesaanvragen niet voortgezet. In deze beide jaren zijn twee adviesaanvragen ingediend. In 2014 is het aantal bij de commissie ingediende adviesaanvragen verviervoudigd tot acht. In 2015 is dit aantal weer verminderd tot zeven en in 2016 is dit aantal verder verminderd tot drie. In 2017 deed zich weer een lichte stijging voor tot vier adviesaanvragen, maar in 2018 is het aantal bij de commissie ingediende adviesaanvragen gehalveerd tot twee en in 2019 bedroeg dit aantal drie.

Verslag van de Adviescommissie grondrechten en functie-uitoefening ambtenaren
over het verslagjaar 2019

5. Financiële gegevens over de jaren 2016 tot en met 2019 en prognose voor 2020

Met de werkzaamheden van de commissie en haar secretariaat waren in de jaren 2016 tot en met 2019 de volgende bedragen gemoeid:

Omschrijving	2016		2017		2018		2019	
	Uren	€	Uren	€	Uren	€	Uren	€
TOTAAL	230	29.225	266	33.919	161	21.455	271	40.444

De kosten van de commissie en haar secretariaat in 2019 betreffen allereerst de behandeling van de eerder genoemde adviesaanvragen. De adviesaanvragen over (voorgenomen) disciplinaire straffen vanwege de uitoefening van grondrechten zijn als gevolg van hun complexiteit bewerkelijker dan de adviesaanvragen over voorgenomen ontslagen vanwege de intrekking van een verklaring van geen bezwaar. In het verslagjaar heeft de commissie twee adviesaanvragen van het bewerkelijke type behandeld. Daarom heeft het secretariaat in dit jaar meer tijd besteed dan in het voorafgaande jaar aan de behandeling van adviesaanvragen. Daarnaast heeft het secretariaat in dit jaar evenals in het voorafgaande jaar overleg en correspondentie gevoerd over de toekomst de commissie. Overleg over dit onderwerp vond plaats met een delegatie van het College voor de Rechten van de Mens en correspondentie over dit onderwerp is gevoerd met de Sectorcommissie overleg rijks personeel (SOR). Ten slotte heeft het secretariaat in het vierde kwartaal van het verslagjaar de lezing en de daarbij behorende PPT-presentatie voorbereid die de voorzitter op 10 januari 2020 heeft gehouden bij het ministerie van Buitenlandse Zaken. Per saldo is de begroting voor 2019, die € 31.747 bedroeg, in dit jaar met bijna € 8.700 overschreden. In 2020 wordt de commissie gesplitst in commissies voor de sectoren Rijk, Politie en Defensie. Samen verwachten deze commissies in totaal vier adviesaanvragen, waarvan twee van het bewerkelijke en twee van het minder bewerkelijke type. Met de behandeling van deze adviesaanvragen en de te verwachten algemene werkzaamheden is naar verwachting een bedrag van ruim € 30.000 gemoeid.

Verslag van de Adviescommissie grondrechten en functie-uitoefening ambtenaren
over het verslagjaar 2019

Den Haag, 28 februari 2020,

mr. M.J. Cohen,
voorzitter